

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

ISBN 978-617-8430-05-4

© НУ «Одеська юридична академія, 2024
© Автори статей, 2024

<i>Кузнецова Людмила Валентинівна</i>	
ІСТОРИЗМ ЯК ПРИНЦИП ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА	455
<i>Мишак Дмитро Едуардович</i>	
УЧАСТЬ ЗАХИСНИКА НА ЗАВЕРШАЛЬНИХ ЕТАПАХ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ	458
<i>Пришєдько Олександр Леонідович</i>	
ПОДАТКОВИЙ КОМПРОМІС ЯК ПІДСТАВА ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	460
<i>Ренкас Анастасія Анатоліївна</i>	
СПЕЦИФІКА ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ПІДОЗРЮВАНОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	461
<i>Філімонов Микита Володимирович</i>	
ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ ІЗ ВЕБ-САЙТІВ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ: ПРОБЛЕМИ ДОКТРИНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	463
<i>Якових Євген Володимирович</i>	
ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРЕДАЧУ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ НА ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЗБЕРІГАННЯ ВЛАСНИКУ Д КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	465

СЕКЦІЯ 11. КРИМІНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<i>Др'юмін Віктор Миколайович</i>	
ПОЛЕМОЛОГІЯ ТА ВІЙНА: КРИМІНОЛОГІЧНИЙ РАКУРС	468
<i>Мандриченко Жанна Василівна</i>	
ДО ПИТАННЯ ЩОДО УМОВ БУДІВЕЛЬНОЇ АМНІСТІЇ В УКРАЇНІ	471
<i>Melnychuk Tetiana Volodymyrivna</i>	
ORGANISED CRIME IN POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE: MAPPING THE RISKS	473
<i>Федчун Наталія Олександрівна</i>	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ	475
<i>Цитряк Віктор Ярославович</i>	
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЕРШИХ ПЕНІТЕНЦІАРНИХ УСТАНОВ ТА СИСТЕМ	477
<i>Альбеценко Олексій Станіславович</i>	
СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРИВАТНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОМПАНІЙ	480

СЕКЦІЯ 12. КРИМІНАЛІСТИКА, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, ПСИХОЛОГІЯ ТА МЕДИЦИНА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУДОЧИНСТВА

<i>Аркуша Лариса Ігорівна, Д'ячкова Марія Олегівна</i>	
РОЛЬ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ	482
<i>Тіщенко Валерій Володимирович</i>	
ВОЄННА КРИМІНАЛІСТИКА: ПОНЯТТЯ, ПРИЗНАЧЕННЯ І ЗМІСТ	484
<i>Загородній Віктор Євстафійович, Чумак Сергій Прокопійович</i>	
ВИКОРИСТАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ ТА КРИМІНАЛІСТИЧНИХ МЕТОДІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ	486
<i>Ващук Олеся Петрівна</i>	
ЩОДО МОБІЛЬНОГО ДОДАТКУ СЛІДЧОГО	489
<i>Подобний Олександр Олександрович</i>	
УТОЧНЕННЯ ТИПОЛОГІЇ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ	491
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i>	
ЩОДО ТАКТИКИ ОКРЕМИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ЯК СТРУКТУРНОГО ЕЛЕМЕНТУ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	494
<i>Цехан Дмитро Миколайович</i>	
КРИМІНАЛЬНА КАР'ЄРА: ОКРЕМІ МОДЕЛІ ПОБУДОВИ	495
<i>Каркоцький Іван Олексійович</i>	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОПИТУ ЕКСПЕРТА ПІД ЧАС СУДОВОГО СЛІДСТВА	498
<i>Серафимов Олександр Миколайович</i>	
ЩОДО ДЕЯКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗУМІННЯ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ, ЯКІ ДІЮТЬ НА ТЕРИТОРІЇ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ	500
<i>Белік Лариса Степанівна</i>	
ЩОДО КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗКРИТТЯ КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	502

Отже можна зробити висновок, що навіть якщо такі особи мають право на закриття кримінального провадження відносно себе, заявляти подібні клопотання вони не можуть.

В іншому судовому рішенні зазначено, що «...з огляду на викладене, беручи до уваги те, що у цьому кримінальному провадженні в частині обвинувачення ОСОБА_5 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 212 КК України 14 травня 2015 року було досягнуто податковий компроміс, а також беручи до уваги те, що на день проведення підготовчого судового засідання у цій справі, враховуючи встановлені в обвинувальному акті строки вчинення кримінального правопорушення за ч. 1 ст. 366 КК України, минуло 3 роки, а отже строк давності притягнення обвинуваченого ОСОБА_5 до кримінальної відповідальності закінчився, суд дійшов висновку про наявність підстав для закриття цього кримінального провадження по обвинуваченню ОСОБА_5 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 212 КК України, – на підставі п. 3 ч. 2 та ч. 7 ст. 284 КПК України, внаслідок досягнення податкового компромісу, відповідно до підрозділу 9-2 розділу XX «Перехідні положення» ПК України, а по обвинуваченню його ж у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК України, – на підставі п. 1 ч. 2 ст. 284 КПК України та п. 2 ч. 1 ст. 49 КК України з звільненням його при цьому від кримінальної відповідальності» [3].

Таким чином можна зробити висновок, що у випадку, коли існує декілька підстав для закриття кримінального провадження, суд буде закривати кримінальне провадження саме у зв'язку із досягненням податкового компромісу.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, 11–12, 13. Ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 25.03.2024).
2. Ухвала слідчого судді Шевченківського районного суду міста Києва від 22.03.2021, справа № 761/10299/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95998232> (дата звернення: 25.03.2024).
3. Ухвала Октябрського районного суду м. Полтави від 11.02.2022, справа № 554/866/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103271210> (дата звернення: 25.03.2024).

Ключові слова: закриття кримінального провадження, податковий компроміс.

Keywords: closure of criminal proceedings, tax compromise.

Ренкас Анастасія Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри кримінального процесу*

СПЕЦИФІКА ВИЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ПІДОЗРЮВАНОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Відповідно до ч. 1 ст. 276 КПК України, повідомлення про підозру здійснюється у наступних випадках: 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; 2) обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів; 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення. Власне першою підставою (випадком) повідомлення особі про підозру є її затримання на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення. Кримінальне процесуальне законодавство виділяє декілька видів затримань, в тому числі і затримання на підставі ухвали слідчого судді. В той же час підставою повідомлення про підозру є лише затримання на місці вчинення кримінального правопорушення чи

безпосередньо після його вчинення. Саме таке формулювання відсилає нас до Параграфу 2 Глави 18 КПК України, в якій урегульований порядок законного затримання та затримання уповноваженою службовою особою. Відповідно до ст. 207 КПК України, кожен має право затримати без ухвали слідчого судді, суду будь-яку особу при вчиненні або замаху на вчинення кримінального правопорушення або безпосередньо після вчинення кримінального правопорушення чи під час безперервного переслідування особи, яка підозрюється у його вчиненні. В цій же статті вказуються виключення – ст.ст. 482 та 482² КПК України, які передбачають особливості затримання суддів та народних депутатів.

Відповідно до п.п. 1, 2 ч. 1 ст. 208 КПК України, уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках якщо цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення або якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, в тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин. Кримінальне процесуальне законодавство передбачає і інші випадки законного затримання та затримання уповноваженою на те особою, проте вони не співвідносяться з п. 1 ч. 1 ст. 276 КПК України. І на цьому необхідно акцентувати увагу.

Відповідно до окремих положень ст. 208 КПК України, затримання також може відбуватися у випадках, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності НАБУ та якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255¹, 255² КК України. Якщо проаналізувати ці положення, то можна помітити, що вони не передбачені в ст. 276 КПК України, а отже не є підставою для повідомлення особі про підозру. Така позиція законодавця є дещо дивною, для аналізу якої необхідно провести дослідження підстави повідомлення про підозру як затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення.

Власне «факт затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення має відмінності від стандартного порядку застосування запобіжного заходу, а саме відповідно до:

- ч. 2 ст. 207, ст. 208 КПК України затримання особи відбувається без ухвали слідчого судді;
- ч. 2 та ч. 3 ст. 278 КПК України письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручають не пізніше ніж за двадцять чотири години з моменту її затримання, у протилежному випадку така особа підлягає негайному звільненню;
- ст. 211 КПК України затримання не може перевищувати сімдесяти двох годин з моменту затримання, а ця особа повинна бути доставлена до суду не пізніше ніж за 60 годин з моменту затримання або звільнена» [1, с. 68].

Власне обов'язок повідомлення особі про підозру після затримання в першу чергу кореспондується зі ст. 42 КПК України, в якій зазначено, що підозрюваним, крім іншого, є особа, затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Таким чином в кримінальному процесуальному законодавстві досить чітко зазначає, що особа користується всіма правами підозрюваного з моменту її затримання, який, відповідно до ст. 209 КПК України, настає коли вона силою або через підкорення наказу змушена залишатися поряд із уповноваженою службовою особою чи в приміщенні, визначеному уповноваженою службовою особою. В першу чергу законодавець передбачив дане положення задля забезпечення реалізацією особи права на захист як правило шляхом залучення захисника для затриманого, який має право на побачення зі своїм захисником до першого допиту. Очевидно, що надаючи особі статус підозрюваного у випадку його затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення,

особа може набагато краще забезпечити свій захист у кримінальному провадженні. В той же час виникає певна неузгодженість ч. 1 ст. 42 КПК України та ч. 1 ст. 208 КПК України.

Так, в ст. 42 КПК України зазначено, що підозрюваним є особа, яку затримано за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. Таким чином в даному положенні чітко уточнюється підстава, через що було затримано особу – за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. В той же час в ст. 208 КПК України також допускається затримання особи, якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності НАБУ та якщо є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255¹, 255² КК України. В даному конкретному випадку затримання відбувається не через підозру особи у вчиненні кримінального правопорушення, а задля недопущення ризику втечі такої особи від правоохоронних органів. Таким чином можна зробити висновок, що процесуальні гарантії ст. 42 КПК України на таких осіб не поширюються, що явно не відповідає духу кримінального процесуального закону та самій логіці забезпечення права на захист. У зв'язку з цим ми пропонуємо змінити формулювання ч. 1 ст. 42 КПК України та з метою кращого забезпечення прав осіб, які були затримані, викласти його в наступній редакції: «1. Підозрюваним є особа, якій у порядку, передбаченому статтями 276-279 цього Кодексу, повідомлено про підозру, особа, яка затримана у кримінальному провадженні, або особа, щодо якої складено повідомлення про підозру, однак його не вручено їй внаслідок невстановлення місцезнаходження особи, проте вжито заходів для вручення у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень.

Список використаних джерел

1. Атаманов О. М. Теоретичні та практичні аспекти процесуальної діяльності сторони обвинувачення під час складання письмового повідомлення про підозру. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 4 (113). С. 64–79.

Ключові слова: підозрюваний, повідомлення про підозру, затримання.

Keywords: suspect, notification of suspicion, detention.

Філімонов Микита Володимирович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

аспірант кафедри кримінального процесу

ДОПУСТИМІСТЬ ДОКАЗІВ, ОТРИМАНИХ ІЗ ВЕБ-САЙТІВ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ: ПРОБЛЕМИ ДОКТРИНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Цифровізація суспільства на сьогоднішній день має всеосяжний характер і охоплює без винятків усі сфери правового життя, у тому числі кримінальне провадження.

У зв'язку із цим, у судовій практиці дедалі частіше постає питання про допустимість як доказів відомостей, що отримані з веб-сайтів та Інтернет-ресурсів.

КПК України доволі побічно регулює аспекти, пов'язані із використанням інформації, отриманої з відкритих даних, зокрема, веб-сайтів у кримінальному провадженні. У ст. 99 КПК України лише узагальнено визначено умови допустимості електронних документів. Втім, проблема належної регламентації порядку фіксування відомостей, що розміщені в Інтернеті та мають значення для кримінального провадження сьогодні значно загострюється. Це пов'язано,